

Отговори на Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия (ACER) във връзка със специалния доклад на Европейската сметна палата (ЕСП): Вътрешен пазар на електроенергия

1. *Кратък отговор на ACER*

ACER е съгласна с цялостната констатация на ЕСП, че напълно интегриран вътрешен енергиен пазар е станал още по-належащ поради кризата с енергията и разходите за живот, пред която понастоящем са изправени гражданите на ЕС.

Одитният доклад на ЕСП се изготвя във време на повишена чувствителност към ползите и последиците от интеграцията на енергийния пазар на ЕС. Това е сериозен дебат, който носи рискове за евентуална разпокъсаност на пазара на електроенергия в бъдеще. Следователно е още по-важно да бъдем по-прецизни и премерени от обичайно.

Становище на ACER по отношение на основните констатации на ЕСП относно интеграцията на пазара на електроенергия.

- ACER би приветствала по-балансиран преглед на огромните усилия и постижения при интегрирането на националните пазари на електроенергия.
- Енергийната система на Европа е най-интегрираната в света. Това носи значителни ползи за европейските граждани и дружества. Въз основа на сценарий без трансгранична търговия през 2021 г. ACER изчислява, че тези ползи възлизат приблизително на 34 милиарда евро годишно,¹ което дава възможност за трансгранична търговия между държавите членки и подобрява устойчивостта и сигурността на доставките на държавите членки².
- Успехът на Европа по отношение на интегрирането на електроенергийната система е резултат от усилията на много субекти³ и ACER би приветствала да се признае колко сложно е това и на колко усилия са положени.
- ACER би приветствала признаването на редица ключови постижения през периода 2015—2021 г. — постижения, които правят осезаеми ползите от проекта за интеграция на европейския пазар на електроенергия. Това включва създаването (през 2018 г.) на единна платформа за разпределяне, която разпределя наличните права за дългосрочен и краткосрочен капацитет за пренос по всички вътрешни граници на ЕС; европейското еднократно свързване на пазарите в рамките на деня в 15 държави (2018 г.) и пускането в действие на

---

¹ Вж. резюмето и точка 38 от констатациите в доклада на ЕСП.

² За повече подробности вж. [Окончателната оценка на ACER на структурата на пазара на едро на електроенергия в ЕС](#), април 2022 г.

³ Това включва *inter alia* Европейската комисия, държавите членки, Европейския парламент, мрежовите и пазарните оператори, търговците, както и ACER и националните регулаторни органи (НРО).

европейските платформи за балансиране през последните две години, което ще спомогне за повишаване на сигурността на доставките и ще позволи на нови участници (например реакция на потреблението и възобновяеми енергийни източници) да участват на този пазар.

ACER приема препоръките, с изключение на целевия срок за изпълнение по препоръка 3. Агенцията счита, че е трудно препоръката за надзор на пазара да бъде изпълнена изцяло в определения срок — до 2025 г.

2. Общи бележки на ACER относно интегрирането на пазарите на електроенергия в ЕС

ACER би приветствала признаването на огромните усилия и постиженията по отношение на интегрирането на националните пазари на електроенергия, които през последното десетилетие дадоха тласък на трансграничната търговия и донесоха значителни ползи за гражданите и предприятията в ЕС. Действителният резултат от тези мащабни усилия е, че енергийната система на Европа е най-интегрираната в света. Въз основа на вариант без трансгранична търговия през 2021 г. ACER изчислява, че тези ползи възлизат на около 34 милиарда евро годишно⁴, което дава възможност за трансгранична търговия между държавите членки и подобрява устойчивостта и сигурността на доставките на държавите членки⁵.

Интеграцията на европейските пазари на електроенергия все още е в ход. ACER би приветствала признаването на редица ключови постижения за периода 2015—2021 г. Постиганията, които представляват решаващи етапи по пътя към завършването на вътрешния пазар на електроенергия и правят осезаеми ползите от този европейски проект за интеграция на пазара на електроенергия, включват:

- постепенното хармонизиране на правилата за дългосрочните права за пренос и създаването (октомври 2018 г.) на единна платформа за разпределяне, която разпределя наличните права за дългосрочен и краткосрочен капацитет за пренос по всички вътрешни граници на ЕС и действа като резервно средство за проекта за единното свързване на пазарите за ден напред;
- пускането в действие (юни 2018 г.) на единното свързване на европейските пазарите в рамките на деня в 15 държави, което, след две вълни на разширяване, следва скоро да бъде напълно завършено с четвъртата и последна вълна (т.е. интеграцията на Гърция и Словакия);
- пускането в действие на европейските платформи за балансиране през последните две години, чието развитие ще спомогне за повишаване на сигурността на доставките и ще улесни участието на нови участници (например оптимизация на потреблението и възобновяеми енергийни източници) на този пазар; и
- неотдавнашният (8 юни 2022 г.) старт на проекта „ден напред“ на основния регион, основан на потоците, който оптимизира използването на съществуващия междузонов капацитет в около половината от Европа (13 държави).

---

⁴ Вж. резюмето и точка 38 от констатациите в доклада на ЕСП.

⁵ За повече подробности вж. [Окончателната оценка на ACER на структурата на пазара на едро на електроенергия в ЕС](#), април 2022 г.

Освен това ACER посочва, че вътрешният пазар на електроенергия в Европа:

- предвид своите високи амбиции и среда с множество участници, е най-трудният многонационален проект за енергийна интеграция в света;
- че благодарение на успешните си действия държавите членки успяха по-добре да преодолеят настоящата криза на енергийния пазар (намалена нестабилност на цените и по-добра сигурност на доставките) и предстоящите предизвикателства;
- е улеснил увеличаването на дела на възобновяемите енергийни източници в Европа, което се е осъществило както по-бързо, така и по по-сигурен и икономически ефективен начин, отколкото се очакваше първоначално;
- ще бъде от решаващо значение за сигурността на доставките на няколко държави членки, които са в тясна зависимост от предоставянето на трансграничен капацитет за търговия.

В този сложен процес на пазарна интеграция, значението на ACER се състои не само в обединяването на националните регулаторни органи (НРО), но и в привличането на всички участващи страни и предоставянето на мнения относно краткосрочните и дългосрочните предизвикателства. Освен вземането на обвързващи решения и издаването на препоръки за по-нататъшно подобряване на функционирането на вътрешния пазар на електроенергия, тези усилия включват и успешната инициатива на ACER за въвеждане на приобщаваща и ефективна стратегия за мониторинг чрез създаването на четири европейски комитета на заинтересованите страни, които да допринасят за наблюдението на напредъка в процеса на прилагане на мрежовите кодекси — както и на действието и функционирането на процесите и договореностите, установени съгласно мрежовите кодекси — на местно, регионално и общоевропейско равнище съгласно [мандата](#) на тези комитети на заинтересованите страни.

3. Конкретни констатации

Констатация VIII (резюме)

Въпреки че оценява всички предложения за по-нататъшно подобряване на подхода си за мониторинг в бъдеще, ACER счита, че нейният подход за наблюдение е бил ефективен за повишаване на осведомеността относно основните въпроси, свързани с прилагането (или липсата на такова) на мрежовите кодекси и рамковите насоки.

Освен това

- 1) през последните седем години (т.е. след приемането на мрежовите кодекси и насоки) всички вътрешни за ACER (оперативни групи, работна група, Съвет на регулаторите) и външни структури — европейски комитети на заинтересованите страни, тристранни координационни групи (ЕО-ACER-ENTSO-Е), Група на високо равнище за мониторинг на изпълнението (ЕС-ACER-ENTSO-Е), Флорентинския форум европейските регулатори на електроенергия — бяха посветени на наблюдението на напредъка и предизвикателствата при прилагането на мрежовите кодекси и насоките на ЕС. По-специално ACER изтъква ролята и приноса на европейските комитети на заинтересованите страни за поддържането на постоянен натиск върху страните, които участват и са отговорни за прилагането на мрежовите кодекси и насоки, било то оператори на преносни системи (ОПС), номинираните оператори на пазара на електроенергия

(НОПЕ), НРО и понякога ACER и Европейската комисия.

- 2) ACER прави разграничение между наблюдението на задължителните мрежови кодекси за целия ЕС (при което ACER е положила значителни усилия за последователно, систематично и изчерпателно докладване относно тяхното изпълнение) и наблюдението на насоките (където усилията бяха насочени главно за своевременното приемане на реда, условията и методиките).

При тази широка гама от вътрешни и външни структури Европейската комисия, НРО, държавите членки и заинтересованите страни бяха добре информирани за степента на изпълнение на всеки мрежов кодекс и всяка насока.

Констатация 73

Заинтересованите страни участваха активно в наблюдението на прилагането на мрежовите кодекси и насоките, по-специално чрез четирите европейски комитета на заинтересованите страни (ESCs), създадени непосредствено след приемането на насоките (вж. мандата на тези ESCs и дневния ред, протоколите и материалите от тези заседания след създаването им на официалния уебсайт на европейските комитети на заинтересованите страни ([на адрес www.entsoe.eu](http://www.entsoe.eu))).

ACER предприе последващи действия във връзка с препоръките, отправени в първата насока относно РПСУП⁶/ПРПС⁷, а през 2021 г. отправи препоръка за насока 2.0 относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването. През октомври 2022 г. ACER започна процес на консултации, който следва да доведе до предложение за изменение на насоката относно ПРПС през март 2023 г.

ACER не е обхванала насоките за балансиране в първия мониторингов доклад за изпълнението, публикуван през 2019 г., тъй като дейностите за изпълнение на насоките за балансиране са били съсредоточени върху навременното приемане на реда, условията и методиките, които обикновено предхождат изпълнението на проектите.

Констатация 84

Въпреки че ACER не представи официално становище нито на Европейската комисия, нито на Европейския парламент в рамките на докладите за наблюдение на пазара, Агенцията предостави препоръки на НРО, ОПС и други заинтересовани страни в различни документи. Могат да бъдат посочени следните примери:

- 1) един пример относно методите за изчисляване на общия капацитет и за повторно диспечирание и насрещна търговия с цел поделяне на разходите през 2016 г.;
- 2) един пример относно прилагането на минималния марж, който е на разположение за междузоновата търговия;
- 3) един пример относно преразглеждането на насоките за РПСУП.

---

⁶ [Регламент \(ЕС\) 2015/1222 на Комисията от 24 юли 2015 г. за установяване на насоки относно разпределянето на преносната способност и управлението на претоварването;](#)

⁷ [Регламент \(ЕС\) 2016/1719 на Комисията от 26 септември 2016 г. за установяване на насока относно предварителното разпределяне на преносна способност.](#)

Констатация 130

ACER счита, че резултатът от нейната дейност по наблюдение се сравнява добре с наблюдението от страна на лица, извършващи професионални операции (PPAT), както и от финансови регулатори. Понастоящем малкият брой решения за принудително изпълнение въз основа на предварителни оценки от ACER е свързан с малкия брой сезирания от ACER в абсолютно изражение. В относително изражение обаче сезиранията на ACER непрекъснато нарастват през последните 5 години от 2,4 % на 8,8 % от всички случаи, докладвани на Агенцията. Това се дължи главно на липсата на персонал за дейностите по надзор, непълния обхват на надзора на пазара и срока за провеждане на разследванията на НРО.

4. Отговори на ACER на препоръките на ЕСП

ACER отбелязва, че препоръки 1, 2, 5 и 7 са отправени към Комисията.

Препоръка 3 — Засилване на надзора от страна на ACER върху интегритета на пазарите на едро

ACER приема препоръката, с изключение на целевия срок за изпълнение. Изпълнението на тази препоръка до 2025 г. е нереалистично.

От 2016 г. насам Агенцията последователно е заявявала в годишните си програмни документи, че с наличните ресурси не може да изпълни по подходящ начин правните си задължения съгласно член 7, параграф 1 от Регламента относно интегритета и прозрачността на енергийния пазар (REMIT)⁸. Това беше потвърдено от Службата за вътрешен одит на Комисията и самата ЕСП.

С оглед на становището на Европейската комисия относно програмния документ на ACER за периода 2022—2024 г. и законодателната и финансова обосновка, на ACER бяха предоставени допълнителни финансови и човешки ресурси. Новите служители обаче ще бъдат назначени поетапно до 2027 г.

Що се отнася до член 7, параграф 1 от REMIT, сега в центъра на вниманието на ACER е първо да разшири обхвата на надзора на пазара чрез разработване и засилване на предупрежденията през следващите пет години. За тази дейност ACER не разполагаше с достатъчно финансови ресурси в миналото и следователно е необходимо значително наваксване. Второ, ACER набира допълнителни експерти по надзор на пазара, за да се справи с нарастващия брой „задействани сигнали“, които се нуждаят от физическа оценка от експерти, и да разшири обхвата на надзора. Трето, работата на ACER по надзора на пазара е поставена под въпрос поради развиващите се пазари на едро в ЕС (напр. SIDC, търговете в рамките на деня и платформата на балансиращия пазар на ЕС) и възможните разширяващи се юрисдикции по REMIT (например регионът на Енергийната общност се подготвя за въвеждане на свързване на пазарите). Четвърто, Европейската комисия наскоро възложи на ACER да изготви референтен показател за ВПГ и (в зависимост от политическите дискусии) би могъл евентуално да бъде натоварен с въвеждането на „механизъм за корекция на пазара на газ“. Тези

---

⁸ [Регламент \(ЕС\) № 1227/2011](#) на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия.

допълнителни задачи биха могли потенциално да забавят работата по изпълнението на тази препоръка до 2025 г.

С оглед на гореизложеното ACER се стреми да изпълни правните си задължения съгласно член 7, параграф 1 от REMIT, като постепенно се ангажира с необходимите допълнителни ресурси, предоставени чрез законодателна финансова обосновка до 2027 г.

Препоръка 4 — Ускоряване на използването на таксите по REMIT за отстраняване на недостатъците в надзора на пазара от страна на ACER

ACER приема препоръката.

Препоръка 6 — Подобряване на прозрачността и отчетността на ACER

ACER приема препоръката.